

Załącznik do Uchwały Rady Gminy
Grunwald Nr XXXI/169/2013
z dnia czerwca 2013 roku

Program Wspierania Rodziny Gminy Grunwald na lata 2013-2015

1. Wstęp	1
2. Podstawy prawne tworzenia programu.....	2
3. Cele główny oraz cele szczegółowe programu.....	3
4. Ramy czasowe, adresaci, realizatorzy programu wspierania rodziny.....	6
5. Monitorowanie, ewaluacja oraz sprawozdawczość.....	8

I. Wstęp

Priorytetem każdej jednostki samorządowej winny być działania skierowane w stosunku do rodziny, w celu jej konstruktywnego i wielopłaszczyznowego wsparcia, co niewątpliwie będzie owocowało w systemie funkcjonowania lokalnego społeczeństwa. Gmina Grunwald liczy około 6 tysięcy mieszkańców. Po transformacji ustrojowej lat dziewięćdziesiątych w naszym kraju duży odsetek rodzin zamieszkujących tutejszą gminą nie potrafił samodzielnie odnaleźć się w nowych realiach bez odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego. Głównymi problemami z jakimi zderzyły się rodziny, które zdeterminowały ich dalsze często nieprawidłowe funkcjonowanie były problemy związane z utratą zatrudnienia na dużą skalę, zubożenia społeczeństwa oraz towarzyszące tym pierwszym problemom nadużywanie alkoholu. Zjawiska te spowodowały w wielu rodzinach niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, dezorganizację życia wewnątrz rodziny poprzez zaburzenie relacji między członkami rodziny, upadek systemu wartości, itp.

Głównym podmiotem, który zgodnie z obowiązującym prawem miał wówczas pomóc tym rodzinom były Ośrodek Pomocy Społecznej i skierowanie ich do systemu pomocy społecznej. Niestety jak teraz z perspektywy czasu możemy podjąć się oceny, były to działania niewystarczające, które w zasadzie ograniczały się wówczas głównie do wsparcia finansowego rodzin. Ramy prawne pracy z rodziną, nad rodziną, jej wsparcie w praktyce określała jedna ustawa - ustawa o pomocy społecznej, która w zasadzie była aktem, do którego ustawodawca chętnie „wrzucał” systematycznie kolejne zadania.

W roku 2011 doszło do znaczącego prawnego przełomu w tym zakresie poprzez uchwalenie ustawy o wsparciu rodziny i systemu pieczy zastępczej, która zaczęła obowiązywać od stycznia 2012r.

Wsparcie rodziny znalazło swój wydzielony już z ustawy o pomocy społecznej akt prawny, który jak się okazał nie był doskonałym tworem legislacyjnym, gdyż przed jego wejściem w życie wymagał już znaczących korekt. Pomimo tych niedoskonałości ustawodawca dostrzegł, iż polska rodzina wymaga bardziej konstruktywnych rozwiązań prawnych aniżeli dotychczas obowiązujących w ustawie o pomocy społecznej.

II. Podstawy prawne tworzenia programu

Podstawą prawną do stworzenia niniejszego programu jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2013r., poz. 135).

Dział VI tego aktu prawnego określa zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Art 176 wyżej wymienionej ustawy precyzuje zadania własne gminy w zakresie wsparcia rodziny, do których należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wsparcia rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej poprzez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działań rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wspierania dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
  - / podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - / kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust.8.

III. Cel główny oraz cele szczegółowe programu

Cel główny oraz cele szczegółowe gminnego programu wspierania rodziny winny być zbieżne i w dużej części wynikać z priorytetowego dokumentu o zasięgu lokalnym w sferze polityki społecznej na terenie gminy Grunwald, czyli Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2009-2016, przyjętej uchwałą nr XXIV/114/09 Rady Gminy Grunwald. Cele te winny odpowiadać specyfice i potrzebom rodzin z terenu gminy Grunwald, ale również powinny stanowić ciągłość celów określonych na innych szczeblach samorządowych w naszym województwie, czyli stanowić powiązanie z celami zawartymi Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Ostródzkim na lata 2012-2014 oraz Wojewódzkim Programie Wspierania Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2013-2017, nad którym prace zostały rozpoczęte na podstawie uchwały nr XVI/304/12 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Zbieżność tych celów nie będzie jednak pełna, gdyż ustawodawca na kolejne szczeble administracji publicznej ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nałożył innego typu zadania.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Ostródzkim na lata 2012-2014 za strategiczny cel postawił:

„Budowanie skutecznego systemu pieczy zastępczej”, cel ten ma być realizowany poprzez określenie celów szczegółowych:

- „Tworzenie warunków dla efektywnego rozwoju pieczy zastępczej”,
- „Organizowanie systemu profesjonalnego poradnictwa/wsparcia dla rodzin, rodzin zastępczych i rodzinnych form pieczy zastępczej”,
- „Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin”,
- „Organizowanie systemu szkoleń”.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2013-2017 za cel główny programu określił:

„Wzrost umiejętności rodzin w pełnieniu podstawowych funkcji wspierających rozwój dzieci i młodzieży w województwie warmińsko- mazurskim”

Cele szczegółowe to:

- „Wzrost świadomości i wiedzy rodzin o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania”,
- „Wzrost poziomu zaspakajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji”,

- „Poprawa dostępu do informacji w zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia”,
- „Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowotworzonych na poziomie lokalnym”,
- „Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych”,
- „Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin”.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009-2016 w swych celach strategicznych dotyka również problematyki wsparcia rodzin, między innymi w celu strategicznym nr 2 „Poczucie akceptacji i szacunku społecznego dla rodzin, w tym rodzin wielodzietnych i wzrost ich zaradności życiowej”, w celach operacyjnych wyszczególniono:

- „Pomoc w przygotowaniu i realizacji perspektyw i celów życiowych”,
- „Wychodzenie z problemów życiowych samodzielnie i z pomocą instytucji i otoczenia”,
- „Kształtowanie i promowanie zdrowego trybu życia”,
- „Przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych”.

Wśród działań dla osiągnięcia wyżej wymienionych celów gminna strategia przewiduje między innymi:

- / Współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie,
- / Prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców służących poszerzeniu ich wiedzy i umiejętności wychowawczych oraz możliwości wzajemnej wymiany doświadczeń,
- / Utworzenie zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rodziny poprzez doradztwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne, społeczne i edukacyjne,
- / Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego oraz terapii rodzinnej,
- / Wspieranie materialne rodzin, w tym wielodzietnych, w ramach pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych,
- / Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnienie systemu wsparcia dla rodziny.

Program Wspierania Rodziny Gminy Grunwald na lata 2013-2015 za cel strategiczny określa:

„Budowę skutecznego i zintegrowanego systemu wsparcia rodziny, poprzez tworzenie warunków sprzyjających do jej prawidłowego funkcjonowania”.

Osiągnięciu celu strategicznego będzie służyło określenie 8 celów szczegółowych, których prawidłowa realizacja stanie się faktycznym i efektywnym wsparciem rodzin zamieszkujących gminę Grunwald:

- 1) Diagnoza skali potrzeb i problemów rodzin z terenu gminy Grunwald,**
- 2) Integrowanie i zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w lokalnym środowisku na rzecz wsparcia rodzin,**
- 3) Podnoszenie kwalifikacji kadr działających na rzecz rodziny, w szczególności podnoszenie kwalifikacji asystentów rodzin,**
- 4) Kampanie o zasięgu lokalnym mające na celu uwrażliwienie lokalnego społeczeństwa na potrzeby rodzin dysfunkcyjnych oraz promowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej,**
- 5) Zintegrowane działania w celu pozostawienia dziecka w rodzinie biologicznej, poprzez kompleksową pomoc rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu do niej dziecka z systemu pieczy zastępczej,**
- 6) Zapewnienie większej dostępności do poradnictwa specjalistycznego na terenie gminy,**
- 7) Zwiększenia zatrudnienia asystentów rodziny, prowadzenia projektów skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych oraz prowadzenie działań profilaktycznych, poprzez aplikowanie o środki zewnętrzne,**
- 8) Zmotywowanie rodzin do rozwijania aktywności własnej i umiejętności zaspakajania potrzeb rodziny w oparciu o własne zasoby i możliwości.**

IV. Ramy czasowe, adresaci, realizatorzy programu wspierania rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodzin i pieczy zastępczej funkcjonuje od roku 2012, jednak za zasadne i celowe opracowanie 3-letniego programu wynikające z zapisu art.176 pkt 1 w przypadku tutejszej gminy na lata 2013-2015 wynikło z przyczyn obiektywnych.

Rok 2012 był pierwszym rokiem funkcjonowania ustawy a więc nie było możliwości praktycznej na zdiagnozowanie faktycznych potrzeb w tym zakresie na terenie tut. gminy, gdyż pierwszym rokiem, który może stanowić ocenę potrzeb wynikających z zapisów wyżej wymienionej ustawy był rok 2012. Ustawa od momentu jej uchwalenia w roku 2011 do chwili obecnej stosunkowo dynamicznie ewaluowała, ulegała zmianom, szczególnie istotnym dla samorządów lokalnych, w tym gmin, zmieniając obligatoryjność pewnych zadań nakładanych na gminę w zakresie wspierania rodziny.

W związku z powyższym w roku 2012 były już prowadzone działania na terenie tut. gminy wynikające z zapisów powyższej ustawy i uwidoczniły się już pewne segmenty potrzeb w zakresie wsparcia rodziny. W roku 2012 w ramach pilotażowych działań wynikających z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, opieką i pomocą asystenta rodziny objętych zostało 14 rodzin z terenu tutejszej gminy. Zatrudnionych zostało 2 asystentów rodziny, z których jeden objął opieką 8 rodzin w ramach środków pozyskanych z programu konkursowego ogłoszonego przez MPiPS - „Asystent rodziny - druga edycja”, 6 rodzin zostało objętych opieką asystenta rodziny w ramach działań w projekcie systemowym POKL realizowanym przez GOPS Grunwald. Zatrudniony został dodatkowo w ramach poradnictwa specjalistycznego – specjalista do pracy z rodziną. A więc działania wynikające z powyższego aktu prawnego na terenie tut. gminy na miarę jej możliwości i zasobów były aktywnie prowadzone.

Adresatami powyższego programu będą rodziny z dziećmi z terenu tutejszej gminy, przede wszystkim rodziny dysfunkcyjne, ale sam program nie będzie w swych celach i zadaniach ograniczał się jedynie do rodzin dotkniętych problemem, lecz działania w ramach profilaktyki będą skierowane również do rodzin obecnie prawidłowo funkcjonujących, poprzez ich wspieranie i promowanie.

Realizatorami programu na zasadzie szeroko rozumianego partnerstwa i zintegrowania wspólnych działań będą:

- / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie,
- / władze samorządowe, w tym Wójt Gminy Grunwald oraz Rada Gminy Grunwald, rady sołeckie
- / Posterunek Policji w Stębarku,,
- / szkoły podstawowe oraz gimnazjum z terenu gminy,,
- / służba zdrowia funkcjonująca na terenie gminy,
- / gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,
- / kościoły (parafie) z terenu gminy,
- / Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,
- / Sąd Rejonowy w Ostródzie – Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- / kuratorzy zawodowi i społeczni,
- / organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz rodziny.

V. Monitorowanie, ewaluacja oraz sprawozdawczość

W ramach monitorowania realizacji powyższego programu do dnia 31 marca każdego roku, poczynając od roku 2014 Wójt Gminy Grunwald przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz zostaną przedstawione potrzeby związane z prawidłową realizacją tych zadań.

Ponadto zostanie sporządzone sprawozdanie rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny i zostanie ono przekazane Wojewodzie Warmińsko – Mazurskiemu z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Wskaźnikami ewaluacyjnymi, które będą świadczyły o efektywności działań dla osiągnięcia celu strategicznego (głównego) oraz celów szczegółowych będą:

- 1) ilość dzieci powracających do rodzin biologicznych z systemu pieczy zastępczej,
- 2) ilość wyroków sądowych w sprawie ograniczenia i pozbawienia władzy rodzicielskiej nad dziećmi w rodzinach z terenu tutejszej gminy,
- 3) ilość dzieci trafiających z rodzin biologicznych do systemu pieczy zastępczej,
- 4) ilość rodzin objętych pomocą asystenta rodziny,
- 5) ilość przeszkolonych z terenu tutejszej gminy asystentów rodziny oraz innej kadry z innych instytucji działających na rzecz wsparcia rodziny,
- 6) ilość przeprowadzonych kampanii o zasięgu lokalnym promujących prawidłowo funkcjonujące rodziny oraz uwrażliwiającej społeczność lokalną na rodziny dysfunkcyjne,
- 7) ilość osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa na terenie gminy oraz ilość godzin jaki dany specjalista poświęca w miesiącu na pracę z rodziną,
- 8) ilość rodzin usamodzielniających się w oparciu o własne możliwości i nie korzystających z systemu wsparcia instytucji,
- 9) ilość posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w sprawie kryzysowych sytuacji w rodzinach z dziećmi.